

Ärende: VN/24649/2023/

Preskription av kravet på avvitrning; arbetsgruppens betänkande

Allmänt

Har ni något allmänt att yttra om arbetsgruppens förslag?

Förslaget hänför sig till statsminister Petteri Orpos regeringsprogram enligt vilket uppgiften är att bereda lagstiftning om preskription av avvitrningskrav enligt äktenskapslagen.

Justitieministeriets arbetsgrupp har haft till uppgift att bereda förslag till bestämmelser om preskription av giftorätten, när avvitrningsgrunden är äktenskapsskillnad eller en dom om upphävande av äktenskap.

Arbetsgruppen föreslår att giftorätten preskriberas tio år efter äktenskapsskillnaden eller upphävandet av äktenskapet, om makarna inte kommer överens om något annat. Arbetsgruppen föreslår dessutom att de begränsade förfoganderätter och presumtionen om samägande som avses i äktenskapslagen preskriberas tio år efter att äktenskapet har upplösts.

Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att skapa en tidsfrist efter vilken en make kan vara säker på att den tidigare maken eller dennes arvingar inte längre kan framställa anspråk på hans eller hennes egendom, och att delägarna i dödsboet eller boutredningsmannen i fortsättningen inte ska behöva leta efter den gamla avvitringshandlingen eller försöka nå den avlidnes tidigare makar, om det har gått mer än tio år sedan äktenskapsskillnaden eller äktenskapet upphävdes.

Detta betyder att registrering av ett avtal som gäller preskription av giftorätt har rättsverkningar på makarnas förmögenhetsrelationer efter äktenskapsskillnad. Det är inte utan betydelse vem, var och på vilket sätt ansvarar för registrering.

Genom ändringsförslag i äktenskapslagen och lagen om vissa personregister av MDB fastställs rättsverkningar som hänför sig till makarnas ägande- och förmögenhetsrätt efter äktenskapets upphörande.

Vid Statens ämbetsverk utreds som bäst, som en del av beredningen av genomförandet av reformen av statens regionförvaltning, bland annat behoven att uppdatera och utveckla de elektroniska register som hänför sig till ämbetsverkets uppgifter. I detta sammanhang undersöks också behovet av att utveckla systemen för att möjliggöra att ämbetsverkets tjänstemän ges användarrättigheter så att de kan registrera åländska ärenden direkt i MDB:s register. Målet är att statliga tjänster ska kunna tillhandahållas på Åland på lika villkor som tjänsterna erbjuds i övriga delar av riket.

I anslutning till detta vill ämbetsverket påminna om att Justitiekanslersämbetet i sitt utlåtande (23.8.2024) om utkastet till regeringsproposition till lagstiftning om statens regionalförvaltningsreform konstaterat följande:

"När det gäller Statens ämbetsverk på Åland är det nödvändigt att i propositionen granska frågan om ämbetsverket även i fortsättningen har möjlighet att använda informations- och ärendehanteringssystemen hos de specialmyndigheter som ger ämbetsverket uppgifter så att invånare och företag på Åland har lika möjligheter att utnyttja digitala tjänster på sitt eget språk (svenska). Omstruktureringen av myndigheterna får inte ge upphov till några nya problem på detta område."

Preskription av giftorätten (66 §, 103 c § och 103 d § i äktenskapslagen samt lagförslagen 2–4)

Vad är ert utlåtande om de föreslagna bestämmelserna?

Statens ämbetsverk på Åland

- understöder förslaget till 103 d § 3 mom. i äktenskapslagen om en registreringsavgift för Statens ämbetsverk och
- anser att det är viktigt att tillräckligt med tid reserveras för att definiera, genomföra och testa ibruktagandet av registret som föreslås i 1 § i lagen om vissa personregister vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (1156/2019).

Preskription av de begränsade förfoganderätterna (86 § i äktenskapslagen)

Vad är ert utlåtande om den föreslagna bestämmelsen?

-

Preskription av presumptionen om samägande (89 § i äktenskapslagen)

Vad är ert utlåtande om den föreslagna bestämmelsen?

-

Alternativ och övriga frågor som arbetsgruppen dryftade men inte föreslår ändringar i (avsnitt 5.1 och 5.2 i betänkandet)

Vad är er synpunkt på behovet att ändra den lagstiftning som gäller det som behandlas i dessa avsnitt?

Statens ämbetsverk på Åland lyfter fram att registreringen påverkar avtalets rättsverkningar, men det nya registret eller dess funktioner har inte beskrivits i betänkandet.

De huvudsakliga konsekvenserna (avsnitt 4.2 i betänkandet)

Har ni något att tillägga i konsekvensbedömningarna?

Statens ämbetsverk på Åland lyfter fram att registreringen påverkar avtalets rättsverkningar, men det nya registret eller dess funktioner har inte beskrivits i betänkandet.

Övrigt

Har ni något annat att yttra om arbetsgruppens förslag?

Statens ämbetsverk på Åland föreslår att det vid verkställandet av förslaget till ett nytt register med nya funktioner tas hänsyn till Statens ämbetsverks möjligheter att erbjuda samma service som i övriga landet.

Klemt Birger

Statens ämbetsverk på Åland - Statens ämbetsverk på Åland